

نشست علمی تخصصی بصیرت در تصمیم‌گیری سازمانی

نشست علمی تخصصی بصیرت در تصمیم‌گیری سازمانی با سخنرانی حجت الاسلام والمسلمین دکتر محسن منطقی به همت انجمن مدیریت اسلامی و با حضور پژوهش‌گران و اعضای انجمن در هجدهم خرداد برگزار شد.

دکتر منطقی تصمیم‌گیری را مهمترین کار مدیران و باعث تحول سازمان دانستند و با اشاره به دو جزء اساسی تصمیم‌گیری یعنی اطلاعات و بینش بیان کردند دو شیوه تصمیم‌گیری در دانش مدیریت شناخته شده است. تصمیم‌گیری عقلی (*Rational decision making*) و تصمیم‌گیری مبتنی بر بصیرت (*Intuition decision making*).

استاد حوزه و دانشگاه تصمیم‌گیری عقلانی را شیوه‌ای از تصمیم‌گیری که دارای چارچوب منطقی و مدبرانه است تعریف کردند، به گونه‌ای که برای همه قابلیت پذیرش دارد و برای همه مفهوم و قابل درک است. بر این اساس در تصمیم‌گیری عقلی، نباید هیچ عامل بیرونی اثر گذار باشد و مراحل تصمیم‌گیری بدون از هر گونه تعصب و اعمال نظر شخصی، فقط در چارچوب عقلی و منطقی به نتیجه برسد.

تصمیم‌گیری بصیرتی رانوعی آگاهی که به صورت ناآگاهانه یا نیمه آگاهانه رخ می‌دهد و انسان به وسیله آن به حقیقت برخی از پدیده‌ها پی می‌برد. این نوع آگاهی در افراد دارای سطوح متفاوتی است و مومنان می‌توانند با استفاده از تهذیب نفس و کسب معنویت به سطوح بالای این آگاهی دست پیدا نمایند.

قائم مقام گروه مدیریت موسسه امام خمینی (ره) در ادامه نشست متذکر شدند که در تصمیم‌گیری مبتنی بر عقل و بر بصیرت، مدیران نیازمند اطلاعات هستند. هیچ یک از این شیوه‌ها در خلاء رخ نمی‌دهد. اما باید توجه داشت که تصمیم‌گیری مبتنی بر بصیرت، یک شیوه قابل استفاده است. زیرا در محیط پیچیده و متغیر، مدیران نیازمند سرعت در واکنش نشان دادن هستند. و از سوی دیگر در تصمیم‌گیری مبتنی بر بصیرت، بصیرت تحت تاثیر ساختار ذهنی افراد است. کسانی که توانایی ذهنی و روحی لازم را ندارند نمی‌توانند از این شیوه استفاده کنند.

وی با اشاره به این که امکان استفاده از تصمیم‌گیری مبتنی بر بصیرت برای همه افراد فراهم نیست. بلکه افراد به تناسب توانمندی خود می‌توانند از این شیوه تصمیم‌گیری استفاده کنند. از این رو، می‌توان چهار لایه بصیرت در بین انسان‌ها را شناسایی نمود: بصیرت عام، بصیرت میانه، بصیرت خاص، بصیرت اخص.

در لایه بصیرت عام خیل عظیمی از مردم قرار می‌گیرند. عمده‌ی حدس‌هایی که مردم پیرامون مسائل در پیش رو می‌زنند، نمونه‌هایی از این نوع بصیرت است. خواه حدس‌هایی باشد که مطابق با تمام واقعیت یا بخشی از واقعیت است و از بصیرت عام با نام حس ششم نیز می‌توان یاد کرد. تجارب افراد در طول زندگی و

زمینه‌های متفاوت کاری نیز می‌تواند قدرت تشخیص افراد را افزایش داده و آنان را نسبت به وقایع و پدیده‌ها هوشمندتر ساخته و توانایی حدس را افزایش دهد.

عضو انجمن مدیریت اسلامی مهمترین راه دستیابی به بصیرت راستین بر اساس فرهنگ و معارف اسلامی، در تصمیم‌گیری‌ها، دست‌یازیدن به اصل حقیقت دانست. وانسان‌ها با کسب تقوای الهی و تزکیه نفس می‌توانند زمینه دریافت بصیرت حقیقی را از منبع حقیقت بدست آورند. بنابراین، می‌توان گفت بصیرت راهی است برای دریافت حقیقت.

وی افزود: مراحل ابتدایی این راه که آن را بصیرت عام می‌نامیم شاید برای همه میسر باشد، اما دست‌یافتن به مراحل بالای بصیرت که آن را بصیرت خاص نامیدیم، نیازمند کسب مدارج معنوی است. وبه بیان دیگر، مراحل ارزشمند بصیرت به طور معمول در اختیار همه قرار نمی‌گیرد؛ بلکه با تحصیل آمادگی‌های معنوی برای افراد قابل دست‌یابی می‌باشد.

دکتر منطقی بصیرت یافتن را نیازمند زدودن حجاب‌ها و موانعی دانستند که این دید بینا را از انسان سلب کرده است. مدیرانی که می‌خواهند بر اساس بصیرت تصمیم‌گیری نمایند، نیازمند درک این نکته هستند که مفهوم بصیرت با مفاهیمی نظیر وسوسه، اوهام، پوچی‌گری، و ... تفاوت دارد. در واقع درک این موضوع که بصیرت راهی برای دست‌یابی به حقیقت است، نه راهی برای سرگرمی و دور شدن از حقیقت گام مهمی در شکل‌گیری و تلاش برای دست‌یافتن به بصیرت است.

حجت الاسلام والمسلمین منطقی دو سطح روحی و معنوی را برای دریافت بصیرت لازم دانستند که سطح روحی، نشان‌دهنده‌ی تمایل داشتن یا درخواست کردن برای دریافت بصیرت است. وافرادی که چنین پذیرشی را ندارند و بر این باورند که نمی‌توانند غیر از تصمیم‌گیری عقلی از شیوه‌ی دیگری استفاده کنند؛ در نتیجه به این سطح وارد نمی‌شوند. در حالی که همه انسان‌ها باید این باور را داشته باشند که از سوی خداوند متعال توانایی‌های ذاتی ارزشمندی برای انسان به ودیعت نهاده شده است؛ که انسان، می‌تواند با استفاده از همه ظرفیت‌های وجودی خود، برای شناخت پیرامون خود استفاده نماید. و سطح معنوی، سطح دیگر بصیرت، جنبه ناشناخته آن است که بر حواس، احساسات، یا تفکرات مستند نیست. در واقع این نوع بصیرت، بر اساس وضعیت روحی فرد و روابط معنوی شکل می‌گیرد. بصیرت در سطح معنوی نشان‌دهنده ارتباط فرد با قوای ناشناخته طبیعت است. به بیان روشن‌تر بیان‌کننده رابطه فرد با خداوند عالم است.

دکتر منطقی در پایان نشست، ایمان به خدا، اعتقاد به معاد، توبه، پایبندی بر انجام طاعات، ذکر و دعا و خدمت به خلق را از گام‌هایی نام برد که طی آن مدیران می‌توانند در سطح معنوی بصیرت بهره‌مند گردند.